ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ॥

രാജോവാച
കഥിതോ വംശവിസ്താരോ ഭവതാ സോമസൂര്യയോഃ।
രാജ്ഞാം ചോഭയവംശ്യാനാം ചരിതം പരമാദ്ഭുതം ॥ **1** ॥

യദോശ്ച ധർമശീലസ്യ നിതരാം മുനിസത്തമ।
തത്രാംശേനാവതീർണസ്യ വിഷ്ണോർവീർയാണി ശംസ നഃ ॥ **2** ॥

അവതീർയ യദോർവംശേ ഭഗവാൻ ഭൂതഭാവനഃ।
കൃതവാൻ യാനി വിശ്വാത്മാ താനി നോ വദ വിസ്തരാത് ॥ **3** ॥

നിവൃത്തതർഷൈരുപഗീയമാനാദ്
ഭവൗഷധാച്ഛ്രോത്രമനോഽഭിരാമാത്।
ക ഉത്തമശ്ലോകഗുണാനുവാദാത്
പുമാൻ വിരജ്യേത വിനാ പശുഘ്നാത് ॥ **4** ॥

പിതാമഹാ മേ സമരേഽമരഞ്ജയൈ -
ർദേവവ്രതാദ്യാതിരഥൈസ്തിമിംഗിലൈഃ।
ദുരത്യയം കൗരവസൈന്യസാഗരം
കൃത്വാതരൻ വത്സപദം സ്മ യത്പ്ലവാഃ ॥ **5** ॥

ദ്രൗണ്യസ്ത്രവിപ്ലുഷ്ടമിദം മദംഗം
സന്താനബീജം കുരുപാണ്ഡവാനാം।

ജുഗോപ കുക്ഷിം ഗത ആത്തചക്രോ
മാതുശ്ച മേ യഃ ശരണം ഗതായാഃ ॥ **6** ॥

വീർയാണി തസ്യാഖിലദേഹഭാജാ -
മന്തർബഹിഃ പൂരുഷകാലരൂപൈഃ।
പ്രയച്ഛതോ മൃത്യുമുതാമൃതം ച
മായാമനുഷ്യസ്യ വദസ്വ വിദ്വൻ ॥ **7** ॥

രോഹിൺയാസ്തനയഃ പ്രോക്തോ
രാമഃ സങ്കർഷണസ്ത്വയാ।
ദേവക്യാ ഗർഭസംബന്ധഃ
കുതോ ദേഹാന്തരം വിനാ ॥ **8** ॥

കസ്മാൻമുകുന്ദോ ഭഗവാൻ പിതുർഗേഹാദ് വ്രജം ഗതഃ।
ക്വ വാസം ജ്ഞാതിഭിഃ സാർധം കൃതവാൻ സാത്വതാം പതിഃ ॥ **9** ॥

വ്രജേ വസൻ കിമകരോൻമധുപുർയാം ച കേശവഃ।
ഭ്രാതരം ചാവധീത് കംസം മാതുരദ്ധാതദർഹണം ॥ **10** ॥

ദേഹം മാനുഷമാശ്രിത്യ കതി വർഷാണി വൃഷ്ണിഭിഃ।
യദുപുർയാം സഹാവാത്സീത് പത്യുഃ കത്യഭവൻ പ്രഭോഃ ॥ **11** ॥

ഏതദൻയച്ച സർവം മേ മുനേ കൃഷ്ണവിചേഷ്ടിതം।
വക്തുമർഹസി സർവജ്ഞ ശ്രദ്ദധാനായ വിസ്തൃതം ॥ **12** ॥

നൈഷാതിദുഃസഹാ ക്ഷുൻമാം ത്യക്തോദമപി ബാധതേ।
പിബന്തം ത്വൻമുഖാംഭോജച്യുതം ഹരികഥാമൃതം ॥ **13** ॥

സൂത ഉവാച
ഏവം നിശമ്യ ഭൃഗുനന്ദന സാധുവാദം
വൈയാസകിഃ സ ഭഗവാനഥ വിഷ്ണുരാതം।

പ്രത്യർച്യ കൃഷ്ണചരിതം കലികൽമഷഘ്നം
വ്യാഹർതുമാരഭത ഭാഗവതപ്രധാനഃ ॥ **14** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
സമ്യഗ്വ്യവസിതാ ബുദ്ധിസ്തവ രാജർഷിസത്തമ ।
വാസുദേവകഥായാം തേ യജ്ജാതാ നൈഷ്ഠികീ രതിഃ ॥ **15** ॥

വാസുദേവകഥാപ്രശ്നഃ പുരുഷാംസ്ത്രീൻ പുനാതി ഹി ।
വക്തുഃ പൃച്ഛകം ശ്രോതൃംസ്തത്പാദസലിലം യഥാ ॥ **16** ॥

ഭൂമിർദൃപ്തനൃപവ്യാജദൈത്യാനീകശതായുതൈഃ ।
ആക്രാന്താ ഭൂരിഭാരേണ ബ്രഹ്മാണം ശരണം യയൗ ॥ **17** ॥

ഗൗർഭൂത്വാശ്രുമുഖീ ഖിന്നാ ക്രന്ദന്തീ കരുണം വിഭോഃ ।
ഉപസ്ഥിതാന്തികേ തസ്മൈ വ്യസനം സ്വമവോചത ॥ **18** ॥

ബ്രഹ്മാ തദുപധാർയാഥ സഹ ദേവൈസ്തയാ സഹ ।
ജഗാമ സത്രിനയനസ്തീരം ക്ഷീരപയോനിധേഃ ॥ **19** ॥

തത്ര ഗത്വാ ജഗന്നാഥം ദേവദേവം വൃഷാകപിം ।
പുരുഷം പുരുഷസൂക്തേന ഉപതസ്ഥേ സമാഹിതഃ ॥ **20** ॥

ഗിരം സമാധൗ ഗഗനേ സമീരിതാം
നിശമ്യ വേധാസ്ത്രിദശാനുവാച ഹ ।
ഗാം പൗരുഷീം മേ ശൃണുതാമരാഃ പുന -
ർവിധീയതാമാശു തഥൈവ മാ ചിരം ॥ **21** ॥

പുരൈവ പുംസാവധൃതോ ധരാജ്വരോ
ഭവദ്ഭിരംശൈർയദുഷൂപജൻയതാം ।
സ യാവദുർവ്യാ ഭരമീശ്വരേശ്വരഃ
സ്വകാലശക്ത്യാ ക്ഷപയംശ്ചരേദ് ഭുവി ॥ **22** ॥

വസുദേവഗൃഹേ സാക്ഷാദ് ഭഗവാൻ പുരുഷഃ പരഃ।
ജനിഷ്യതേ തത്പ്രിയാർഥം സംഭവന്തു സുരസ്ത്രിയഃ ॥ **23** ॥

വാസുദേവകലാനന്തഃ സഹസ്രവദനഃ സ്വരാട്।
അഗ്രതോ ഭവിതാ ദേവോ ഹരേഃ പ്രിയചികീർഷയാ ॥ **24** ॥

വിഷ്ണോർമായാ ഭഗവതീ യയാ സമ്മോഹിതം ജഗത്।
ആദിഷ്ടാ പ്രഭുണാംശേന കാർയാർഥേ സംഭവിഷ്യതി ॥ **25** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇത്യാദിശ്യാമരഗണാൻ പ്രജാപതിപതിർവിഭുഃ।
ആശ്വാസ്യ ച മഹീം ഗീർഭിഃ സ്വധാമ പരമം യയൗ ॥ **26** ॥

ശൂരസേനോ യദുപതിർമഥുരാമാവസൻ പുരീം।
മാഥുരാംഛൂരസേനാംശ്ച വിഷയാൻ ബുഭുജേ പുരാ ॥ **27** ॥

രാജധാനീ തതഃ സാഭൂത് സർവയാദവഭൂഭുജാം।
മഥുരാ ഭഗവാൻ യത്ര നിത്യം സന്നിഹിതോ ഹരിഃ ॥ **28** ॥

തസ്യാം തു കർഹിചിച്ഛൗരിർവസുദേവഃ കൃതോദ്വഹഃ।
ദേവക്യാ സൂർയയാ സാർധം പ്രയാണേ രഥമാരുഹത് ॥ **29** ॥

ഉഗ്രസേനസുതഃ കംസഃ സ്വസുഃ പ്രിയചികീർഷയാ।
രശ്മീൻ ഹയാനാം ജഗ്രാഹ രൗക്മൈ രഥശതൈർവൃതഃ ॥ **30** ॥

ചതുഃശതം പാരിബർഹം ഗജാനാം ഹേമമാലിനാം।
അശ്വാനാമയുതം സാർധം രഥാനാം ച ത്രിഷട്ശതം ॥ **31** ॥

ദാസീനാം സുകുമാരീണാം ദ്വേ ശതേ സമലങ്കൃതേ।
ദുഹിത്രേ ദേവകഃ പ്രാദാദ് യാനേ ദുഹിതൃവത്സലഃ ॥ **32** ॥

ശംഖതൂര്യമൃദംഗാശ്ച നേദുർദുന്ദുഭയഃ സമം।
പ്രയാണപ്രക്രമേ താവദ് വരവധ്വോഃ സുമംഗലം ॥ **33** ॥

പഥി പ്രഗ്രഹിണം കംസമാഭാഷ്യാഹാശരീരവാക്।
അസ്യാസ്ത്വാമഷ്ടമോ ഗർഭോ ഹന്താ യാം വഹസേഽബുധ ॥ **34** ॥

ഇത്യുക്തഃ സ ഖലഃ പാപോ ഭോജാനാം കുലപാംസനഃ।
ഭഗിനീം ഹന്തുമാരബ്ധഃ ഖഡ്ഗപാണിഃ കചേഽഗ്രഹീത് ॥ **35** ॥

തം ജുഗുപ്സിതകർമാണം നൃശംസം നിരപത്രപം।
വസുദേവോ മഹാഭാഗ ഉവാച പരിസാന്ത്വയൻ ॥ **36** ॥

വസുദേവ ഉവാച
ശ്ലാഘനീയഗുണഃ ശൂരൈർഭവാൻ ഭോജയശസ്കരഃ।
സ കഥം ഭഗിനീം ഹൻയാത് സ്ത്രിയമുദ്വാഹപർവണി ॥ **37** ॥

മൃത്യുർജൻമവതാം വീര ദേഹേന സഹ ജായതേ।
അദ്യ വാബ്ദശതാന്തേ വാ മൃത്യുർവൈ പ്രാണിനാം ധ്രുവഃ ॥ **38** ॥

ദേഹേ പഞ്ചത്വമാപന്നേ ദേഹീ കർമാനുഗോഽവശഃ।
ദേഹാന്തരമനുപ്രാപ്യ പ്രാക്തനം ത്യജതേ വപുഃ ॥ **39** ॥

വ്രജംസ്തിഷ്ഠൻ പദൈകേന യഥൈവൈകേന ഗച്ഛതി।
യഥാ തൃണജലൂകൈവം ദേഹീ കർമഗതിം ഗതഃ ॥ **40** ॥

സ്വപ്നേ യഥാ പശ്യതി ദേഹമീദൃശം
മനോരഥേനാഭിനിവിഷ്ടചേതനഃ।
ദൃഷ്ടശ്രുതാഭ്യാം മനസാനുചിന്തയൻ
പ്രപദ്യതേ തത് കിമപി ഹ്യപസ്മൃതിഃ ॥ **41** ॥

യതോ യതോ ധാവതി ദൈവചോദിതം
മനോ വികാരാത്മകമാപ പഞ്ചസു।
ഗുണേഷു മായാരചിതേഷു ദേഹ്യസൗ
പ്രപദ്യമാനഃ സഹ തേന ജായതേ ॥ **42** ॥

ജ്യോതിർയഥൈവോദകപാർഥിവേഷ്വദഃ
സമീരവേഗാനുഗതം വിഭാവ്യതേ।
ഏവം സ്വമായാരചിതേഷ്വസൗ പുമാൻ
ഗുണേഷു രാഗാനുഗതോ വിമുഹ്യതി ॥ **43** ॥

തസ്മാന്ന കസ്യചിദ് ദ്രോഹമാചരേത് സ തഥാവിധഃ।
ആത്മനഃ ക്ഷേമമന്വിച്ഛൻ ദ്രോഗ്ധുർവൈ പരതോ ഭയം ॥ **44** ॥

ഏഷാ തവാനുജാ ബാലാ കൃപണാ പുത്രികോപമാ।
ഹന്തും നാർഹസി കൽയാണീമിമാം ത്വം ദീനവത്സലഃ ॥ **45** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഏവം സ സാമഭിർഭേദൈർബോധ്യമാനോഽപി ദാരുണഃ।
ന ൻയവർതത കൗരവ്യ പുരുഷാദാനനുവ്രതഃ ॥ **46** ॥

നിർബന്ധം തസ്യ തം ജ്ഞാത്വാ വിചിന്ത്യാനകദുന്ദുഭിഃ।
പ്രാപ്തം കാലം പ്രതിവ്യോഢുമിദം തത്രാൻവപദ്യത ॥ **47** ॥

മൃത്യുർബുദ്ധിമതാപോഹ്യോ യാവദ്ബുദ്ധിബലോദയം।
യദ്യസൗ ന നിവർതേത നാപരാധോഽസ്തി ദേഹിനഃ ॥ **48** ॥

പ്രദായ മൃത്യവേ പുത്രാൻ മോചയേ കൃപണാമിമാം।
സുതാ മേ യദി ജായേരൻ മൃത്യുർവാ ന മ്രിയേത ചേത് ॥ **49** ॥

വിപർയയോ വാ കിം ന സ്യാദ് ഗതിർധാതുർദുരത്യയാ।
ഉപസ്ഥിതോ നിവർതേത നിവൃത്തഃ പുനരാപതേത് ॥ **50** ॥

അഗ്നേർയഥാ ദാരുവിയോഗയോഗയോ -
രദൃഷ്ടതോഽന്യന്ന നിമിത്തമസ്തി।
ഏവം ഹി ജന്തോരപി ദുർവിഭാവ്യഃ
ശരീരസംയോഗവിയോഗഹേതുഃ ॥ **51** ॥

ഏവം വിമൃശ്യ തം പാപം യാവദാത്മനിദർശനം।
പൂജയാമാസ വൈ ശൗരിർബഹുമാനപുരഃസരം ॥ **52** ॥

പ്രസന്നവദനാംഭോജോ നൃശംസം നിരപത്രപം।
മനസാ ദൂയമാനേന വിഹസന്നിദമബ്രവീത് ॥ **53** ॥

വസുദേവ ഉവാച
ന ഹ്യസ്യാസ്തേ ഭയം സൗമ്യ യദ് വാഗാഹാശരീരിണീ।
പുത്രാൻ സമർപയിഷ്യേഽസ്യാ യതസ്തേ ഭയമുത്ഥിതം ॥ **54** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
സ്വസുർവധാന്നിവവൃതേ കംസസ്തദ്വാക്യസാരവിത്।
വസുദേവോഽപി തം പ്രീതഃ പ്രശസ്യ പ്രാവിശദ് ഗൃഹം ॥ **55** ॥

അഥ കാല ഉപാവൃത്തേ
ദേവകീ സർവദേവതാ।
പുത്രാൻ പ്രസുഷുവേ ചാഷ്ടൗ
കന്യാം ചൈവാനുവത്സരം ॥ **56** ॥

കീർതിമന്തം പ്രഥമജം കംസായാനകദുന്ദുഭിഃ।
അർപയാമാസ കൃച്ഛ്രേണ സോഽനൃതാദതിവിഹ്വലഃ ॥ **57** ॥

കിം ദുഃസഹം നു സാധൂനാം വിദുഷാം കിമപേക്ഷിതം।
കിമകാർയം കദർയാണാം ദുസ്ത്യജം കിം ധൃതാത്മനാം ॥ **58** ॥

ദൃഷ്ട്വാ സമത്വം തച്ഛൗരേഃ സത്യേ ചൈവ വ്യവസ്ഥിതിം।
കംസസ്തുഷ്ടമനാ രാജൻ പ്രഹസന്നിദമബ്രവീത് ॥ **59** ॥

പ്രതിയാതു കുമാരോഽയം ന ഹ്യസ്മാദസ്തി മേ ഭയം।
അഷ്ടമാദ് യുവയോർഗർഭാൻമൃത്യുർമേ വിഹിതഃ കില ॥ **60** ॥

തഥേതി സുതമാദായ യയാവാനകദുന്ദുഭിഃ।
നാഭ്യനന്ദത തദ്വാക്യമസതോഽവിജിതാത്മനഃ ॥ **61** ॥

നന്ദാദ്യാ യേ വ്രജേ ഗോപാ യാശ്ചാമീഷാം ച യോഷിതഃ।
വൃഷ്ണയോ വസുദേവാദ്യാ ദേവക്യാദ്യാ യദുസ്ത്രിയഃ ॥ **62** ॥

സർവേ വൈ ദേവതാപ്രായാ ഉഭയോരപി ഭാരത।
ജ്ഞാതയോ ബന്ധുസുഹൃദോ യേ ച കംസമനുവ്രതാഃ ॥ **63** ॥

ഏതത് കംസായ ഭഗവാംഛശംസാഭ്യേത്യ നാരദഃ।
ഭൂമേർഭാരായമാണാനാം ദൈത്യാനാം ച വധോദ്യമം ॥ **64** ॥

ഋഷേർവിനിർഗമേ കംസോ യദൂൻ മത്വാ സുരാനിതി।
ദേവക്യാ ഗർഭസംഭൂതം വിഷ്ണും ച സ്വവധം പ്രതി ॥ **65** ॥

ദേവകീം വസുദേവം ച നിഗൃഹ്യ നിഗഡൈർഗൃഹേ।
ജാതം ജാതമഹൻ പുത്രം തയോരജനശങ്കയാ ॥ **66** ॥

മാതരം പിതരം ഭ്രാതൃൻ സർവാംശ്ച സുഹൃദസ്തഥാ।
ഘ്നന്തി ഹ്യസുതൃപോ ലുബ്ധാ രാജാനഃ പ്രായശോ ഭുവി ॥ **67** ॥

ആത്മാനമിഹ സഞ്ജാതം
ജാനൻ പ്രാഗ് വിഷ്ണുനാ ഹതം।
മഹാസുരം കാലനേമിം
യദുഭിഃ സ വ്യരുധ്യത ॥ **68** ॥

ഉഗ്രസേനം ച പിതരം യദുഭോജാന്ധകാധിപം।
സ്വയം നിഗൃഹ്യ ബുഭുജേ ശൂരസേനാൻ മഹാബലഃ ॥ **69** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം ദശമസ്കന്ധേ പൂർവാർധേ ശ്രീകൃഷ്ണാവതാരോപക്രമേ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ॥